

Engelsk landbrug i stærk udvikling.

Af Erik Thorsen, Cokenach Estate, Barkway.

Nedenstående artikel om engelske landbrugsforhold er skrevet af en dansk landmand, der kom til England i 1946 og siden 1948 har været leder af en større farm i Sydengland og derigennem fået et godt indblik i de forhold, hvorunder engelsk landbrug arbejder og udvikles på områder, der er af speciel interesse for os herhjemme.

Danske landmænd har uden tvivl en vis interesse i det engelske landbrugs udvikling efter krigen, idet denne udvikling efterhånden må komme til at gøre sig gældende i samhandelen mellem de to lande. Denne artikel er ment som et lille bidrag til at kaste lys over dette spørgsmål.

Før krigen eksporterede England meget store mængder af kul og industrivarer, for hvilke man igen fik fødevarer tilbage. Det er ikke stedet her at gøre rede for Englands kul- og industriproduktion, som er et meget indviklet spørgsmål. Det skal blot fastslås, at der ikke er så store mængder kul og industrivarer til eksport som tidligere; endvidere har verdenspolitikken og verdens samhandel udviklet sig sådan, at det i dag er af yderste vigtighed for England, at det engelske landbrug yder sit bedste for at opretholde landets økonomi.

Det kan med det samme siges, at det engelske landbrug er i en kolossal udvikling, og at der fra landbrugets og statens side gøres store anstrengelser for at øge fremskridtene.

En vanskelighed i beskrivelsen af det engelske landbrug er, at klimaforholdene fra den ene ende af landet til den anden er meget varierende. På Englands sydkyst findes der palmer, mod nord er det meget koldt, og grotiden deroppe er ret kortvarig. Jordbundsforholdene er ligeledes meget afvekslende, selv inden for ret små afstande. Disse forhold gør, at mange egne er typiske for deres afgrøder. Således dyrkes der store arealer med humle i Sydengland, og i Lincolnshire dyrkes der en masse gartneriplanter. Norfolk må vist siges at komme nærmest til det danske landbrug i planteavl og anvendte metoder. Der findes i Norfolk en del danske landmænd, som afgjort har sat deres præg på landbruget i al almindelighed i dette distrikt.

Landbrugsordningerne og produktionsforøgelsen.

Økonomisk set tror jeg, man kan sige, at den engelske landmand har det betydelig lettere end den danske, hvis han er blandt de energiske og initiativrige, der forstår at udnytte de mange muligheder, der gives ham. Under krigen blev der i hvert amt nedsat komiteer af landbrugsministeriet; disse komiteer består stadig, omend ikke i så stort omfang som under krigen. Det er blandt andet disse komiteers opgave at udføre konsulentvirksomhed og hjælpe til en bedre teoretisk uddannelse for landbrugets udøvere. Det er endvidere komiteerne, der forvalter de mange tilskud, der ydes direkte til landmændene, og det er også komiteerne, man skal forklare sin forhold for at få de tilskud, der ydes direkte. De indirekte tilskud administreres af fødevarerministeriet.

Landbrugsministeren har magt til at sætte udygtige landmænd ud af deres bedrift, hvis den lokale komite finder, at ejendommene er drevet dårligt, og driftslederne ikke har taget advarsler og anvisning til følge over en vis periode. Det er sjældent, at et så alvorligt skridt må tages. Dog er der i det sidste år sat 50 landmænd ud af deres bedrift. Under krigen blev det ordnet sådan, at man inddelte ejendommene i 3 klasser: A, B og C. A var de bedst og C de dårligst drevne. Hvis en ejendom sattes i klasse C, blev den sat under administration, og hvis dette ikke hjalp, blev en anden landmand sat ind. Ejendommene bliver synet ca. hvert 3. år af medlemmer af den af ministeriet nedsatte komite. Disse foranstaltninger forekommer måske noget harske og drastiske for en dansk landmand, men det må have hjulpet landbrugets standard, da systemet stadig opretholdes. De her foretagne foranstaltninger forsvares med den begrundelse, at regeringen har påtaget sig at give landmændene garanterede minimumspriser og derfor gennem komiteerne må have hånd i hanke med produktionen. Komiteernes medlemmer er anerkendte landmænd fra det distrikt, hvor de udøver deres officielle funktioner på regeringens vegne.

Statens tilskud er af stor betydning for landbrugets økonomi, og der er mange tilskud. En del af tilskudene modtages direkte af landmændene, andre er indirekte. Det gælder således tilskudene til æg- og svineproduktionen. Tilskudenes gavnlige indflydelse kan bedst udtrykkes ved den store produktionsfremgang. Landbrugets totale produktion er gået op med 40 pct. siden 1939, hvilket vist må siges at være et meget fint resultat. En så stor merproduktion er dog ikke fremkommet fra samme areal, men ved opløjning af store arealer med græs. Der er således et tilskud på 5 £ pr. acre (ca. 100 kr. for $\frac{3}{4}$ td. ld.), hvis man efter opløjningen sår korn, roer eller fodermarvkål. Merproduktionen kan også udtrykkes som 500 000 tons brødkorn. Det indirekte tilskud, der ydes til mælkeproduktionen, har medført en årlig merproduktion på ca. 600 mill. gallons

mælk (godt 2700 mill. l). I fjor er der påbegyndt tilskud til kvælstofgødning og superfosfat; disse tilskud er direkte. Prisen for kvælstofgødning er således 26 kr. og for superfosfat 16 kr. pr. 100 kg, når landmanden har modtaget sit tilskud. Opdræt af stude er også fremmet ved et tilskud; man kan få 100 kr. pr. tyrekalv, man lægger til, hvis den er af en typisk kødrace.

Tilskudet, der ydes til dræning og kalkning, er et af de vigtigste, da dette er ca. 50 pct. af de totale omkostninger ved disse arbejder.

De prismæssige vilkår.

Kornpriserne er meget varierende, navnlig for byggen, hvoraf det meste bruges til maltning. Prisen afhænger således bl. a. af, hvor meget øl der drikkes. Regeringens indførsel af foder og maltbyg spiller ligeledes en stor rolle i fastsættelsen af minimumsprisen for byg. Gennemsnitsprisen for byg her på gården var 92,50 kr. pr. 100 kg i 1951, medens den i 1952 kun var 63 kr. pr. 100 kg, hvilket må siges at være et meget stort fald.

Hvedepriisen er temmelig konstant, men den tiltager dog gennem vinteren, så man på denne måde forhindrer, at al hveden, der er blevet mejetærsket, kommer på markedet på een gang. Statens og møllernes lagre ville ikke være i stand til at rumme det. Prisen på hvede solgt lige efter høst i 1952 kostede 55 kr. pr. 100 kg, medens den samme hvede kan sælges for 65 kr. pr. 100 kg i juni 1953. Denne prisforhøjelse på 10 kr. for hvede for opmagasinering gør, at det giver en meget fin forrentning af kapital at bygge kornsiloeer for dette formål. Landskabet er da også i visse egne synligt præget af disse siloer.

Prisen på sukkerroer er 115 kr. pr. tons med 15½ pct. sukker, varierende 5 kr. pr. tons pr. pct. sukker op eller ned.

Prisen for tuberkulfri mælk ved stalddøren er ca. 59 øre pr. liter, og æggene får producenten ca. 50 øre for pr. stk. for tiden, men årets gennemsnitspris er ca. 32 øre pr. stk.

Prisen på arbejdskraft er steget kolossalt og vil sandsynligvis stige inden længe igen. I 1939 betaltes der 35 kr. for en 48 timers uge og ikke nogen betaling for ferie. I dag betales der 113 kr. for en 47 timers uge og 14 dages betalt ferie. Arbejdes der lørdag eftermiddag, betales der særligt tillæg for overtid. Den dyre arbejdskraft rammer på en måde den engelske landmand hårdt, da brugen af familiens arbejdskraft ikke finder sted i nær så stor udstrækning som i Danmark. Priserne på redskaber og maskiner er steget med over 100 pct. i visse tilfælde. Der er dog i de sidste par måneder en tendens mellem de større fabrikanter til at sætte priserne ned, da konkurrencen er ved at blive meget hård på dette marked.

Disse få træk vil måske hjælpe læseren til at danne sig et bil-

lede af økonomien i engelsk landbrug i dag. Der er mange tilskud, men man må ikke forledes til at tro, at de alle er ydet for landbrugets skyld. Alle de indirekte tilskud gives især med henblik på at holde befolkningens leveomkostninger nede.

Engelsk landbrug stærkt mekaniseret, især på større brug.

Den engelske landmand har med stor energi og interesse kastet sig over det store problem om mekanisering og må vist siges at være længere fremme her, end vi er i Danmark. Under krigen, hvor landbrugets arbejdskraft langtfra var tilstrækkelig, blev der indført en masse amerikanske maskiner og traktorer. Efterkrigstiden har ligeledes medført, at der ikke er arbejdskraft nok, da rustningsindustrien og militærtjenesten kræver en masse mandskab. Disse faktorer sammen med ønsket om at få dagens arbejde udført billigt gør, at der er et stort salg af maskiner og redskaber. De fleste maskiner laves nu her i landet, så man på denne måde kan spare dollars. To af de største amerikanske leverandører har, for at lette situationen, bygget fabrikker her i landet, som forsyner os og ligeledes eksporterer til kontinentet.

I 1939 var der 50 000 traktorer i landbrugets tjeneste; i dag er der 300 000. Antallet af mejetærskere er ligeledes steget voldsomt. I 1939 var der 200 mejetærskere, i dag er der 16 000. Der findes 1000 græs- og lucernetørrerier; før krigen var der kun nogle ganske få, hvilket viser bestræbelsen på at nedskære importen af foderstoffer. I 1952 er der således produceret 250 000 tons græs- og lucernemel. Gennemsnitsprisen for dette produkt ligger mellem 50 og 55 kr. pr. 100 kg varierende efter proteinindholdet.

Man må beundre den store indsats, der ydes fra alle sider for at nå frem til de for landmændene bedst egnede redskaber og maskiner. Jeg har på flere af de store skuer, udstillinger og ved demonstrationer mødt danske landmænd, som er kommet herover for at se de nyeste maskiner. De har alle været optaget af de bestræbelser, der gøres for at vise alle detaljer frem, som måtte være af betydning for de mange forskellige fordringer, der stilles til maskinerne i dag.

For nylig blev der afholdt en stor demonstration af sukkerroeoptagere. Der blev ved denne lejlighed demonstreret 28 forskellige optagere fra flere forskellige lande. Danmark var godt repræsenteret, og der var stor interesse for de danske maskiner, idet de gennemgående er mere enkle end de fleste udenlandske mærker og derfor som regel billigere og nemmere at arbejde med. Ved denne demonstration blev der på 4 dage taget ca. 80 tdr. land roer op. Ved siden af marken havde man lavet et vaskeri, således at alle roerne fra de forskellige maskiner blev vasket. På en stor tavle kunne man så følge med i, hvordan jordprocenten og afskæringen

af toppen var for hver maskine, således at de også for disse egenskaber kunne sammenlignes under nogenlunde ens betingelser. Jeg vil dog tro, at sukkerroehøstens mekanisering er et af de spørgsmål, hvor der er meget at gøre for opfinderne endnu.

Dieselmotorens billighed i drift i forbindelse med det forhold, at der ikke er afgiftsfri benzin i England, gør, at man herovre er meget interesseret i dieselmotorens anvendelse også i mindre traktorer, som selvfølgelig er de mest brugte i al almindelighed. Ferguson og Fordson synes at have produceret, lige hvad der ønskes i denne retning, og de mindre dieseltraktorer kan siges at være over forsøgsstadiet.

Korntørringsanlæg og andre tekniske hjælpemidler.

Den udstrakte anvendelse af mejetærskere har nødvendiggjort brugen af korntørringsanlæg. Der findes nu ganske udmærkede tørreanlæg af varierende kapacitet og til forskellige priser. Klimaet herovre er betydeligt mere fugtigt end i Danmark, så nødvendigheden af tørreanlæg er betydeligt større, end den vil være i Danmark. Det er nødvendigt at tørre hveden ned til et vandindhold af ca. 13 pct. for at opbevare den i siloer vinteren over, hvis man vil være sikker på, at den ikke tager skade.

Der er i den senere tid fremkommet siloer, som er ventilerede; det vil sige, at man fra bunden af siloen kan blæse kold eller varm luft igennem kornet, og det skulle så ikke være nødvendigt at blæse det fra en silo til en anden for at få det til at holde sig. Enkelte af tørreanlæggene er nu lavet således, at man kan bruge dem til at tørre både korn og græs eller lucerne uden at foretage større ændringer. Disse ændringer tager som regel ikke mere end en dag og kan foretages af gårdens egne folk.

Den store pris på redskaber og maskiner gør, at landmanden herovre til tider lader visse af årets arbejder udføre af en maskinstation. Det er dog ikke almindeligt, at de større ejendomme bruger maskinstationerne, nærmest kun i tilfælde, hvor det pågældende stykke arbejde er i fare for ikke at blive udført rettidigt på grund af vejrforhold. Maskinstationerne har indtil for nylig foretaget det meste af sprøjtningens arbejde, men da der i den senere tid er fremkommet sprøjter til rimelige priser, bliver dette arbejde nu i større udstrækning gjort af landmanden selv.

Hvad sprøjtningen angår kan det nævnes, at man sidste år i stor udstrækning benyttede sig af flydende kvælstof sprøjtet på hvede i juni, efter at den var skredet. Det menes, at den sene gødsning med kvælstof medfører, at dette kun vil blive brugt til at forøge kærneudbyttet, og ikke til dannelsen af strå. Den sene sprøjtning, efter at kornet er skredet, gør, at det selvfølgelig ikke er muligt at sprøjte uden anvendelse af en flyvemaskine. Det bedst an-

Fig. 1. Ved sen udbringning af flydende kvælstofgødning til hvede har man taget helikopteren i brug. Den kan under gunstige flyveforhold sprøjte ca. 250 tdr. ld. om dagen. (Helikopteren ses her i virksomhed med sprøjtning mod ukrudt).

(Pest Control Ltd., Cambridge, fot.).

vendelige luftfartøjer herfor er en helikopter. Der kan under gode flyveforhold sprøjtes ca. 250 tdr. land om dagen. Vi anvendte denne metode her på farmen, og resultatet var ganske udmærket. Prisen sidste år var meget billig, men det vides nu, at den vil stige. Det er nemlig et organisk middel, der er anvendt, og til dette vil der ikke kunne opnås det tilskud, som man får ved anvendelse af uorganisk kvælstof. Derfor bliver det et spørgsmål, om det er en økonomisk fordelagtig fremgangsmåde også efter prisstigningen. Helikopteren flyver kun få meter over jorden med ca. 30 km fart og dækker afgrøden fuldstændigt, selv i vanskelige hjørner, hvis det er en dygtig pilot, der sidder ved styrepinden.

En usædvanlig dræningsmetode.

En interessant ting, som jeg ikke har set udført i Danmark, er den måde, man dræner på, hvor undergrunden er stift ler. Man lægger først hoveddræningerne. Før disse dækkes, lægger man faskiner oven på rørene. Sideledningerne laves ved hjælp af en såkaldt »moledræner« (navnet kommer af mole = muldvarp). »Moledræneren«, der trækkes af en stor larvefodstraktor, har et granatformet

legeme, der borer sig gennem jorden i den ønskede dybde. Når der trækkes, efterlader det granatformede legeme en cylinderformet »rørledning«. Disse »rør« trukket i leret står fint og falder ikke sammen, som man skulle tro. Erfaringen viser, at disse »rør« kan stå i op til 20 år. Alle stikledningerne trækkes med »moledræneren« i en indbyrdes afstand af sædvanligvis 3 meter. Stikledningerne er trukket ind over hovedledningerne, men går ca. 3 tommer over disse, så de ender i faskinerne, som ligger over hovedledningerne. Denne metode anvendt til dræning, hvor den rette undergrund er til stede, koster kun ca. $\frac{1}{3}$ af, hvad normale dræningsmetoder koster, og den er fuldt ud lige så god som rigtige rørledninger.

*

Staldgødningens læsning og spredning er nu mekaniseret på næsten enhver gård. Læsseskovlene manøvreres ved hjælp af den hydrauliske løfteanordning, der nu findes på næsten alle traktorer som et standard-tilbehør. Sprederne arbejder enten fra traktorens kraftoverføring eller ved kædetræk fra spredere ns transporthjul. Sidstnævnte typer er mest foretrukne, fordi man regner med, at der ved eventuelle forstoppelser i spredpropellerne lettere sker brud på disse, når man tager drivkraften direkte fra traktoren.

*

Et raffineret lille redskab til boring af huller til hegnspæle eller for plantning af træer har vundet indpas. Boret drives fra en traktors kraftoverføring. Et redskab af denne art kræver dog en ret stor brug for at betale sig. Det tager ca. 3 minutter at bore et hul for en god stor hegnspæl.

Det mekaniserede hønseri.

Noget af det mest »mekaniserede«, man kommer ud for, er hønsesehold i batterier. Hønsene sidder enkeltvis i ståltrådsbure, anbragt i rækker og ofte med 4 rækker oven på hinanden. Under hver række bure er der et transportbånd for gødningen, der falder gennem ståltrådsbunden i buret. Bunden er iøvrigt skrå, så de lagte æg ruller ud, så snart hønen rejser sig efter lægningen. Æggene ruller ud på en hylde uden for buret, således at hønsene ikke kan nå at hakke i dem. Uden på hvert bur sidder der en tavle, hvor der holdes regnskab med den enkelte hønes produktion. På forsiden af burene er der et hul, så hønen kan stikke hovedet ud og nå en reol med fodertrug, indeholdende skaller, korn, vand og hvad man ellers bruger til at fodre med. Reolerne er ophængt på skinnebaner og trækkes rundt af en lille elektromotor. Reolernes bevægelseshastighed kan reguleres, så man kan fodre det antal gange daglig, det anses for nødvendigt. Hele systemet startes automatisk om morgenen og stoppes ligeledes automatisk om aftenen samtidig med, at lyset slukkes. Man regner med at give hønsene en 14 timers arbejdsdag.

Fordelen ved dette system er, at man ved ganske nøjagtigt, hvad hver høne producerer, således at man ikke spilder foder på den, efter at den er holdt op at lægge æg. Der regnes med, at man kan få et gennemsnit på 200 æg pr. år pr. bur. Endvidere skulle en mand ved 3 timers arbejde daglig være i stand til at passe 200 høns. Det er dog en meget dyr affære, inden produktionen er i gang. Der regnes med, at sådanne batterier koster ca. 25 kr. pr. bur plus bygning og høns.

Stor interesse for transportører m. v.

Der er et utal af transportører på markedet. Flere af dem er lavet således, at de kan bruges til løftning af mange forskellige ting ved simple omstillinger. Flere af disse kan bruges til løftning og transport af kornneg, roer, staldgødning, halmballer og kornsække.

Der er i øjeblikket stærke kræfter i gang for »bulk«-transport af korn, når det forlader gårdene, for på denne måde at spare sækkelejen, som er meget dyr. Det går dog særdeles langsomt med løsningen af dette problem, da man er nødt til at have alle landmændene med, for at få systemet til at arbejde tilfredsstillende. Det kræver ydermere ret stort kapitaludlæg til brovægte, hvis man vil veje sit eget korn, samt en udvidelse af de nuværende korntransportører på de enkelte ejendomme. Endvidere må alle lastbiler forsynes med passende lad, sider og tag.

Det vil selvfølgelig blive nemmere og billigere at læsse kornet ved blot at trykke på en knap, og ligeså at lastbilen ved vejs ende kan tippe læsset af og derved komme hurtigere på vejen igen. Jeg har dog kun set få steder, hvor man har fået det indrettet på den måde, men det vil uden tvivl brede sig.

Transportable luftkompressorer er taget i brug mange steder. Disse kompressorer er lavet, så de kan tjene mange formål. Således kobles de på gårdens vandsystem for at få højt tryk til at afvaske redskaber og maskiner, og de anvendes til sprøjtning af kalk og maling ved vedligeholdelse af bygninger etc. De fleste af kompressorerne kan kobles på frugttræssprøjter, så man kan anvende dem i haven og frugtplantagen også.

Udover de nævnte redskaber og maskiner findes der selvfølgelig et utal. Mange af dem er velkendte af danske landmænd, andre har ingen interesse undtagen under meget specielle forhold.

Fra planteavlens og husdyrbrugets område.

I planteavlens følges der godt med. Man dyrker de nyeste franske stammer af lucerne og hvedesorter, som er velkendte i Danmark. De danske foderroer går deres sejrsgang landet over og anvendes i stor udstrækning til svinefodring, mere end til kreaturerne, da man

til dem bruger fodermarvkål. Fodermarvkålen dyrkes i stor udstrækning, hvor der ikke er fare for stærk frost, og afgrøder på op til 30 tons kål pr. td. Id. er ikke ualmindeligt. Der laves nu en del ensilage af fodermarvkål; den kan laves uden tilsætning af ensileringsmidler, men kålen skal selvfølgelig skæres op, før den puttes i siloerne. Foderværdien er stor, og køerne kan lide den.

Det er interessant, at det er danskere herovre, der dyrker de største arealer med hundegræs. Jeg så for få år siden et kompagni, der ledes af en dansker. Der var 21 tærskværker beskæftiget med at tærsk hundegræs fra over 1500 tdr. ld.

Der findes mange af den svenske forsøgsstation Svaløfs produkter herovre. De engelske stationer arbejder meget ihærdigt selv og har også frembragt mange gode og yderige planter. Keniabyggen er velkendt og dyrkes en del, Carlsbergbyggen har også holdt sit indtog.

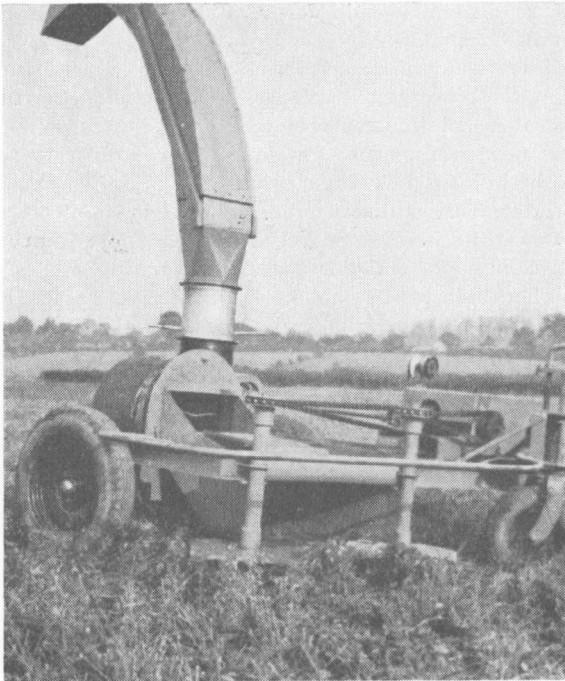

Fig. 2. En ny grønthøster, der i 1952 prøvedes på Cokenach. Den høster græs og lucerne, skærer det og blæser materialet op i en vogn. Den udmærker sig ved sin billighed sammenlignet med andre typer og præsterede godt arbejde.

England har 26 forskellige kvægracer, og deres ejere gør sig store anstrengelser både m. h. t. avl og fremvisning. Englænderen elsker udstillinger. Dyrenes kvalitet kan vel bedømmes ud fra, at der kommer opkøbere fra hele verden i ret stort tal for at købe avlsdyr.

Mund- og klovesygen har hærget over hele landet. Mange kostbare stambesætninger er blevet slået ned. En af de mest kendte havde en erstatningsværdi af 400 000 kr. Regeringen har udbetalt 2½ mill. £ i det sidste år i erstatning for nedslåede besætninger. Diskussionen går højt mellem landmænd, om det er den rette politik at fortsætte med nedslagtninger eller gå over til vaccination.

Dyrlægerens sidste fremskridt på insemineringens område er frossen sæd, som kan opbevares i lang tid. Dette er selvfølgelig en stor fordel for den landmand, der gerne vil have sæd fra en bestemt tyr, og som den pågældende dag kan komme ud for, at der ikke er sæd nok. Radiotelefonen er taget i brug fra visse sædcentre, så de kan dirigere deres vogne rundt. Det siges at spare dem en masse tid, så de kan udvide deres »aktionsradius« samtidig med, at der spares benzin.

Det er interessant at se, at det meste af mælken betales efter vægt, og at fedtprocenten ikke tages i betragtning, bortset fra, at der er fastsat en minimumsprocent. Undtaget herfra er dog Jersey- og Guernsey-besætningerne, for hvilke der gælder særlige ordninger. Tuberkulosen bekæmpes stærkt, og man har allerede flere rene distrikter. Tuberkulinfri mælk betales der ca. 4 øre mere for pr. liter. Der stilles herovre en betydelig større fordring til produktion af konsummælk, end der gøres i Danmark. Således skal kostaldene, eller hvis særlige malkestalde bruges, vaskes og spules daglig. Der kræves desuden desinficering, ikke alene med klor, men også med damp.

Fåreholdet synes at stå i stampe, da det har haft hårde tider imod sig. Først var der to hårde vintre, hvor i tusindvis af får led sulte- og kuldedøden i bjergene. Det var ofte så slemt, at man ikke kunne komme op til dem. Mange flokke blev dog reddet fra sultedøden af luftvåbnet, der fløj ud og nedkastede hø i baller, som fårene kunne æde, indtil man var i stand til at komme dem til hjælp på anden måde. Lave uldpriser har yderligere forværret de økonomiske muligheder for fåreholdet.

Den danske landmand har for størstedelen jord, der har været drevet godt i generationer. Dette er ikke tilfældet med hans engelske kollega, men jeg tror, at det må siges, at det engelske landbrugs produktion og kvalitet går fremad med stormskridt.